

GUBBIO

Deze bisschopsstad van een goede 30.000 inwoners ligt, een beetje 'vergeten', op het hoogste punt van een hoogvlakte, tegen de hellingen van de Monte Ingino, en is volgens velen de meest 'Middeleeuwse' stad van centraal Italië (en dat wil wat zeggen!).

Het is een oud Umbrisch centrum (zie de **Tavole Eugubine** in het gemeentelijk museum) en het heeft de geschiedenis gekend van de meeste Midden-Italiaanse steden. Eerst eeuwenlang onderdeel geweest van het Romeinse Rijk, na de woelige periode na de val van het West-Romeinse Rijk geleidelijk uitgegroeid tot een 'Comune Libero' (een soort minirepubliek), in 1350 opgenomen in het grotere gebied van de Montefeltro's uit Urbino en rond 1600 onderdeel geworden van de Pauselijke Staten. In 1860 trad de stad toe tot het jonge Italiaanse Koninkrijk.

De stadsstructuur is vrij eenvoudig en gaat waarschijnlijk terug op een Romeinse inrichting. Beneden ligt een Romeins Theater (nu ook

parkeerplaats voor bussen). Op 5 terrassen lopen er evenveel straten, min of meer evenwijdig tegen de heuvel, die verbonden worden door trappen en smalle wegjes. Het geheel geeft een indrukwekkend scenografisch effect, ook al omdat er aan het stadsbeeld sinds 1500 nauwelijks nog iets veranderd is!

Een opmerkelijk element in dat stadsbeeld is de zgn. **Porta del Morto**, een smalle deur in een huis, naast de hoofdtoegang, waarvan de dorpel wel erg hoog ligt t.a.v. het niveau van de straat. De traditie wil dat ze alleen geopend werd om het lichaam van een overledene naar buiten te dragen. Een minder macabere, en wellicht juistere verklaring is dat dit oorspronkelijk de enige toegang tot de verdieping was. Hiervoor had je dus een laddertje nodig, dat in geval van nood (in tijden van onlusten en burgerwisten, die blijkbaar geregeld voorkwamen) kon binnen gehaald worden. Vaak zie je in deze 'Porte' een spitsbogige vorm, die een aanwijzing is voor de middeleeuwse oorsprong ervan.

WANDELING

De wandeling begint op het parkvormige plein vóór het hotel S. Marco, de 'Piazza dei 40 Martiri'. Blijkvanger hier is het ex-klooster van **S. Francesco** met de bijhorende kerk, een gotisch geheel uit de 2° helft van de 13de E., dat nu gedeeltelijk heringericht is als tentoonstellingsruimte en museum. Aan de overkant valt een loggia op: de 'Loggiato dei Tiratori dell' Arte della Lana'.

Langs de behoorlijk steil oplopende Via della Repubblica wandelen jullie naar de Via Baldassini (links), waarin je aan je rechterkant 4 imposante arcaden kan zien, die als onderbouw dienen voor de 'Piazza della Signoria'. Links in deze straat passeer je een heel aantal 13de – 14de -eeuwse woningen met een 'Porta del Morto'. Waar deze straat de 'Via dei Consoli' kruist, ben je, aan je linkerkant, vlakbij het schitterend bewaarde 13de -eeuwse **Palazzo del Bargello**.

De Via dei Consoli leidt dan naar het monumentale centrum van de stad: de 'Piazza della Signoria', een heus balkon, vanwaar je een schitterend overzicht hebt over de stad en de streek. Het **Palazzo dei Consoli**, rechts als je over de vlakte uitkijkt, is één van de meest authentieke burgerlijke gotische gebouwen van Italië. Hier had de 'Comune Libero' haar (2 verdiepingen hoge) vergaderzaal. Je treft er, naast een wapencollectie, o.a.; ook een vb. aan van middeleeuwse latrines. Dit palazzo is tegenwoordig de zetel van het 'Museo Civico', met o.a. de al genoemde 'Tavole Eugubine'. Deze bronzen platen zijn het belangrijkste document in de oude Umbrische taal. Ze zijn deels geschreven in een eigen Umbrisch alfabet (dat van het Etruskisch is afgeleid, deels in het Latijnse alfabet. De inhoud ervan is religieus. Verder is

er een verzameling Umbrische en Romeinse munten, en, op de bovenverdieping, een Gemeentelijke Schilderijenverzameling. Het is overigens een belevenis op zich om de open binnentrap in de grote zaal te gebruiken. Vanop die bovenverdieping kan je naar een kleine loggia, van waaruit het panorama (o.a. naar het Romeins Theater) nog indrukwekkender is!

Het **Palazzo Pretorio** (± 1350), dat nu als gemeentehuis dienst doet en tegenover het 'Palazzo dei Consoli' ligt, en het neoklassieke (19de -eeuwse) palazzo Ranghiaschi – Brancaleone vervolledigen het scenische kader van dit plein.

Je kan de suggestieve wandeling vervolledigen door naar de bovenste 'verdieping' van Gubbio te gaan. We raden je daarvoor aan om één van de zijstraatjes van de 'Via dei Consoli' naar boven te nemen, die alle op de bijzonder pittoreske **Via Galeotti** uitgeven, een deels overdekte straat die parallel loopt met de 'Via dei Consoli'. Je waant je daar helemaal in de middeleeuwen en zal spijt hebben dat je hier niet kan blijven! Als je deze straat naar rechts volgt kom je vanzelf op de 'Via Ducale'. Daar staan, tegenover mekaar en hoog boven de stad de **Dom**, een in oorsprong gotische constructie uit de vroege 14de E., en het **Palazzo Ducale**, in opdracht van de hertogen van Urbino gebouwd. In zijn huidige vorm dateert het van 1476. Enkele jaren geleden was de constructie 'in restauro' en lag de precieze bestemming nog niet helemaal vast. Binnenin is er in ieder geval een prachtige rechthoekige erekoer, naar het model van het (grotere) paleis in Urbino. Het is overigens naar alle waarschijnlijkheid dezelfde architect geweest die dit heeft gebouwd: Laurana.